

Nguyễn Huệ sinh năm 1753 tại vùng Tây Sơn, phủ Quy Nhơn (Nay là huyện Tây Sơn, tỉnh Bình Định) gốc nông dân Hòa, thu nhập tên là Thám. Theo tác giả Hoa Bông trong *Quang Trung anh hùng dân tộc* thì

Nguyễn Huệ tóc ngắn, da sẫm, mặt như chớp sáng, tiếng nói sang sảng như tiếng chuông, nhanh nhẹn, khỏe mạnh, can đảm. Sách

Tây Sơn lược

còn miêu tả đôi mắt Quang Trung “ban đêm khi ngủ không có đèn thì ánh sáng đôi mắt soi sáng cả chiếu”

.

Năm 1771, ông cùng hai anh là Nguyễn Nhạc và Nguyễn Lữ khởi nghĩa. Năm 1777, nghĩa quân Tây Sơn đánh chiếm thành Quy Nhơn làm căn cứ địa tiến công giải phóng Đàng Trong. Sau bình loạn giải phóng Gia Định, Nguyễn Huệ đã tiêu diệt hai vạn quân Xiêm do Nguyễn Ánh cầm đầu tại Rạch Gầm, Xoài Mút ngày 18-01-1785 đập tan chính quyền phong kiến ở Đàng Trong.

Năm 1786, Nguyễn Huệ đem quân ra đánh Bắc Hà và mau chóng tập hợp đoàn phong kiến họ Trịnh thời kỳ đã ba trăm năm, lập lại nhà Lê. Vì hèn kém, nhu nhược và đê hèn nên năm 1788, Lê Chiêu Thống “cống rận cặn gà nhà” cầu viện quân Thanh. Vua Càn Long nhà Thanh liền động binh để xâm lược nước ta, cả Tôn Sĩ Nghị đem 20 vạn quân Thanh sang xâm chiếm nước ta. Đột nhiên, Nguyễn Huệ làm lễ đăng quang tại Núi Bân, lấy niên hiệu là

Quang Trung rời thủ ng lãnh m ở v n quân th y b tiến ra Bắc Hà.

Mùa xuân năm K Dậu 1789, với cuộc hành quân th n t c, ông đ p tan và quét sạch hai m ở v n quân Thanh ra khỏi bờ cõi, gi i phóng Mi n Bắc ra khỏi ách xâm l c. Nguyễn Hu đã phá tan m i âm m u câu k t c a các th l c ph n đ ng trong n c và n c ngoài, chu n b k ho ch tiến đánh Nguyễn Ánh đang qu y phá Gia Định.

Nguyễn Hu là m t anh hùng dân t c, không nh ng ông là m t thiên tài quân s mà còn xu t s c v chính tr , ngo i giao, kinh t ... Là m t v t ng bách chi n bách th ng, tr i qua hai m i chi n đ u liên t c, Nguyễn Hu đã đánh th ng hàng trăm tr n và đánh đầu th ng đó, càng v cu i đ i chi n đ u c a ông, th ng l i càng huy hoàng, chi n công càng hi n hách.

Mùa thu năm Nhâm Tí (16-9-1792) Nguyễn Hu t tr n. Đây là m t t n th t l n cho phong trào Tây Sơn nổi riêng và cho dân t c Việt Nam i cu i th k XVIII. Hình nh và công lao c a ông còn sáng mãi trong câu th c a Ng c Hân công chúa:

Mà may áo v i c đào

Giúp dân d ng n c xi t bao công trình

(Ai t vãn- Ng c Hân công chúa).